

Čís. 16.

O útěku po rozumu § 188 lit. a tr. zák. lze jen tehda mluvit, byl-li pachatel stíhán, nikoli však již tehda, byl-li, odnášeje odcizené věci, poškozeným přistižen.

(Rozh. ze dne 25. února 1919, Kr I 46/19.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal v neveřejném zasedání k zmateční stížnosti obžalované do odsuzujícího rozsudku krajského soudu jako nalézajícího v Chebu takto právem: Zmateční stížnosti se dle § 5 zákona ze dne 31. prosince 1877 č. 3 ř. z. z roku 1878 ihned vyhovuje, rozsudek v odpor vzatý se zrušuje a věc se odkazuje zpět do první stolice k novému jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Zmateční stížnost, uplatňující zmateční důvod § 281 č. 9 lit. b) tr. ř., jest odůvodněna. Nalézací soud odepřel obžalované beztrestnost vedle § 187 tr. zák., poněvadž prý, když ukradené věci zamýšlela odnésti v bezpečí, byla na útěku přistižena poškozenou a věci jí na požádání vrátila. Hledíc k zákonnému ustanovení § 188 lit. a) tr. zák. nemá prý proto předpis § 187 tr. zák. místa. Než o útěku ve smyslu § 188 lit. a) tr. zák. lze jen tehda mluvit, byl-li pachatel stíhán. To vyplývá z celého znění, zvláště pak ze vávěrku § 188 lit. a) tr. zák. »...anebo stíhán jsa, ji odhodí...« V tomto případě nejednalo se dle důvodů rozsudkových v jich souvislosti o takovýto útek. Obžalovaná opouštěla dne 2. září 1918, berouc s sebou odcizené předměty, své místo služební. Při této příležitosti setkala se se svou zaměstnavatelkou, která ji zadržela a již odcizené předměty na její vyzvání vydala. Případ tento neshoduje se dle toho, co shora uvedeno, s případem zmíněným v § 188 lit. a) tr. zák. a neprávem bylo se tudíž v rozsudku tohoto zákonného předpisu dovoláváno. Než ani okolnost, že odcizené předměty vydány byly pachatelkou k vyzvání poškozené, není použití § 187 tr. zák. dle doslovného jeho znění (»...třeba k naléhání poškozeného...«) na závalu, ač nestalo-li se vrácení předmětů jen nedobrovolně pro patrnou nemožnost, aby se pachatelka v držení jich zachovala. Byl-li tu tento předpoklad, bylo-li na příklad v tomto případě obžalované snad možno, útekem s odcizenými předměty poškozené uniknouti, od kterého pokusu o své ujmě upustila, není v rozsudku zjištěno. Bez takového zjištění jeví se však odepření zákonného dobrodiní § 187 tr. zák. a odsouzení obžalované pro krádež nezákonnitým. Jelikož nejvyšší soud neshledává v rozsudku zjištění, která by mu poskytovala možnost rozhodnouti ve věci samé, bylo dle předpisu § 5 novely ku tr. ř. zmateční stížnosti již v neveřejném sezení vyhověti, rozsudek jako zmatečný zrušiti a věc k opětovnému projednání a rozhodnutí prvé stolici vrátiti.

Čís. 17.

Předražování (cís. nař. ze dne 21. srpna 1916 čís. 261 ř. z.).

Masové konzervy jsou předmětem nezbytné potřeby.

Zákazem dovozu nepozbývá věc své povahy jakožto předmět nezbytné potřeby.

Posudku zkušebny cen čelíti lze jako jinému znaleckému posudku dle §§ 124 až 126 tr. ř.

Přidal-li se nalézací soud k posudku zkušebny cen o přemrštěnosti ceny, jest dotyčný výrok nalézacího soudu skutkovým zjištěním.

I obchodník z povolání podléhá trestním ustanovením o předražování.

(Rozh. ze dne 1. března 1919, Kr I 13/19.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku zemského trestního jako nalézacího soudu v Praze, jímž byli vinnými uznáni přestupkem § 18 odst. 1, pokud se týče přečinem dle § 21 odst. 2 dotčeného cís. nařízení, mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnost dovolává se především zmatečního důvodu § 281 č. 9 lit. a) tr. ř., označujíc za právně pochybené, že soud uznal masové konzervy za předmět nezbytné potřeby. Zmateční stížnost poukazuje k ministerským nařízením ze dne 14. července 1910 č. 218 ř. z., pak ze dne 19. prosince 1916 č. 418 ř. z., z nichž prý vyplývá, že sám zákonodárce pokládal v roce 1916, tedy v čase, o němž se tuto jedná, masové konzervy za věci postrádatelné, pročez dovoz jejich zakázal. Dle toho však nemohou býti dle náhledu zmateční stížnosti masové konzervy předmětem odsouzení pro přestupek § 18 odst. 1 cís. nař. ze dne 21. srpna 1916 č. 261 ř. z. Avšak pro obor posléze uvedeného cís. nař. nemůže býti směrodatnou pohnutka zákonodárcova, proč snad masové konzervy v jiných směrech jako věci postrádatelné označil. Rozhodnou jest spíše výhradně zákonná definice předmětu nezbytné potřeby v cís. nař. ze dne 21. srpna 1916 samém (§ 1) obsažená. Dle této jest však předmětem nezbytné potřeby veškeré zboží, sloužící k uspokojení nutných potřeb životních pro lidi a jakožto potraviny pro domácí zvířata. Z tohoto stanoviska netřeba zkoumati, byly-li v čas trestního činu masové konzervy se stanoviska výživy obyvatelstva více méně postrádatelné. Že slouží k ukojení nutných potřeb životních, vyplývá již z jejich jakosti jako masná potravina. Též nelze tvrditi, že by byly masové konzervy pouhým zbožím přepychovým. Majíť spíše právě za účel, aby nahradily čerstvé maso pro případ jeho nedostatku, který již i v roce 1916 v dohledné době hrozil, což zavdalo též podnět k min. nař. z 14. července 1916 č. 218 ř. z., stížností samou citovanému. Nelze tudíž právem tvrditi, že by trestního zákona se stanoviska zmateční stížností vytknutého nesprávně na čin stěžovatelů bývalo použito. Dle téhož zmatečního důvodu označuje stížnost i názor soudního dvoru, že stěžovatelé žádali cenu zřejmě přemrštěnou, a tudíž odsouzení ve směru § 18 cís. nař. za mylné. Ve směru tom vytýká stížnost posudku zkušebny cen, k němuž se soud dle důvodů rozsudku úplně připojil, nesprávnost, pokud nepřipustil pro každého ze stěžovatelů 30-procentní režii, dále neuznal stěžovateli účtované 18proc. risiko bombáže a připustil jen 2proc. čistý zisk. Jak vidno, jedná se tu o otázky odborných znalostí, při jejich řešení odkázán jest soud na výsledky znaleců. Zákonodárce sám — viz § 50 cís. nař. ze dne 24. března 1917 č. 131 ř. z.

— poukazuje v té příčině soud na zkušební cen, které již svým zařízením — §§ 26 až 31 citovaného cís. nař. — poskytují záruky odborně správného a nepředpojatého posudku. Soud ovšem není vázán posudkem zkušební cen. Přijal-li jej však za podklad svého přesvědčení o patrné přemrštěnosti požadované ceny, pak jest obsah tohoto posudku a na jeho základě spočívající zjištění po stránce skutkové dle §§ 258, 288 č. 3 tr. ř. i pro zrušovací soud směrodatným. Proto mohla by se zmateční stížnost se stanoviska § 281 č. 9 lit. a) tr. ř. opíratí proti výroku o přemrštěnosti cen jen vývodem, že soud pojem patrné přemrštěnosti ceny po stránce právní pojal nesprávně. Nemůže však uplatňovati zmatečný důvod tím, že se obrací proti jednotlivým položkám za podklad posudku sloužícím a že dobrému zdání zkušební cen v tomto směru vady vytýká. Po stránce té podléhal posudek zkušební cen jako každé jiné dobrozdání znalecké řízení ve smyslu §§ 124 až 126 tr. ř. Jen návrhem na zavedení tohoto řízení, opřeným po případě o eventuelní způsobilé protidůkazy, mohla strana přivést k platnosti námitky své proti správnosti posudku. Nebylo-li pak soudem nalézacím návrhu tomuto vyhověno, poskytnuta byla stěžovatelům možnost zmatečního důvodu dle § 281 č. 4 tr. ř. V tomto případě stěžovatelé podobných návrhů při hlavní líčení vůbec neučinili. Výtky proti posudku zkušební cena na něm spočívajícímu výroku soudu potíráním jednotlivých položek kalkulace nespádají vůbec pod hledisko § 281 č. 9 lit. a) tr. ř. Není tudíž příčiny ve směru tom vývody zmateční stížnosti věcně se zabývati. Opírajíc se o § 281 č. 9 lit. a) tr. ř. označuje zmateční stížnost odsouzení stěžovatele pro přečin § 21 č. 2 cís. nař. za nesprávné. Poukazuje k tomu, že stěžovatel jest obchodníkem z povolání, a míní, že není možno stíhati ho jako obchodníka proto, že koupil od velké firmy partii zboží, kterou s nepatrným ziskem v brzkou dále prodal. Avšak okolnost zmateční stížností uplatňovaná není s to, otrástit správným stanoviskem rozsudku. Obchodování v míru mělo své přirozené meze ve volné soutěži, která nepřiměřenému zvyšování cen sama o sobě bránila. Právě proto, že tato překážka následkem poměrů válečných a vyvolané jimi neobyčejné poptávky odpadla, vydán byl zákon, volné obchodování i obchodníků z povolání obmezující. I obchodníku z povolání možno beztrestně obchodovati jen v mezích předpisů proti předražování, jež brániti mají každému obchodu, který, slouže toliko prospěchu obchodníka, nezaručuje co nejrychlejší přechod zboží do spotřeby. Rozsudek tuto vlastnost obchodu, z něhož jest se stěžovateli zodpovídati, výslovně zjišťuje. Soud zjišťuje, že obžalovaný Vladimír Š. vědomě a úmyslně vyhnal cenu zboží do výše tím, že se pouze v úmyslu, aby nákupem a dalším prodejem docílil zisku překupnického, vsunul jako zbytečný člen mezi výrobce a spotřebitele. Jednání toto, zakládající skutkovou povahu přečinu § 21 č. 2 cís. nař., nemůže omluviti okolnost, že jest stěžovatel obchodníkem z povolání, poněvadž právě povolání své způsobem trestuhodným vykonával.

Čís. 18.

Hodnotou ukradeného zboží, jež bylo určeno k dalšímu zcizení, jest nejvýše jeho úředně stanovená cena maximální.

Případ použití § 290 tr. ř. na prospěch obžalovaného, jenž zmateční stížností nepodal.